

Reactie van de Nederlandse Vereniging van Banken op het wetsvoorstel 'Verzamelwet beslag- en executierecht'.

Datum: 9 juni 2022

Inleiding

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) heeft met veel aandacht en interesse kennisgenomen van het conceptwetsvoorstel "Verzamelwet beslag- en executierecht" (hierna: Wetsvoorstel). De NVB maakt graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op het consultatiedocument.

De NVB onderschrijft dat een bestaansminimum voor mensen met problematische schulden moet worden gewaarborgd. De banken staan positief tegenover het (concept) Wetsvoorstel. De NVB spreekt daarom haar waardering uit voor de intentie van wetgever en regering om armoede onder schuldenaren te bestrijden. Zonder aan die genoemde waardering afbreuk te willen doen, acht de NVB het wenselijk kanttekeningen te plaatsen mede om ook dit Wetsvoorstel daadwerkelijk in de praktijk ten uitvoer te kunnen brengen. Deze kanttekeningen lichten wij hieronder toe.

1. Zorg voor meest kwetsbare klanten onvoldoende in Wetsvoorstel meegenomen

De minister heeft met de wet Herziening beslag en executierecht (35225) bescherming geboden aan natuurlijke personen ten laste van wie beslag onder hun bank is gelegd. Mensen die de grootste problemen hebben zijn echter buiten beschouwing gelaten.¹ De NVB doet de suggestie ook deze mensen bescherming te bieden. Juist en vooral zij hebben bescherming nodig.

De NVB doelt op natuurlijke personen die failliet worden verklaard, of worden toegelaten tot de WSNP. Tijdens hun faillissement/WSNP kan de curator of bewindvoerder de rechter-commissaris verzoeken een "Vrij Te Laten Bedrag" vast te stellen. Een deel van het inkomen van de schuldenaar vloeit dan niet in de boedel, maar blijft ter beschikking van de schuldenaar. Op die wijze kan een natuurlijke persoon ook gedurende zijn faillissement of WSNP traject voorzien in zijn primaire levensbehoeften.

De huidige regeling van art. 20 Faillissementswet (hierna: Fw) en 21 Fw c.q. 295 Fw is dat al hetgeen de schuldenaar op het moment van faillietverklaring of toelating tot de WSNP heeft en daarna verkrijgt, in de boedel valt. Uitgezonderd de in art. 21 Fw en 295 Fw genoemde goederen. Hieronder valt niet een (eventueel door de rechter-commissaris vast te stellen) creditsaldo. Heeft de schuldenaar zijn salaris of uitkering ontvangen en wordt hij daags daarna failliet verklaard of toegelaten tot de WSNP, dan valt het creditsaldo ten gevolge van de bijschrijving van zijn salaris of uitkering in de boedel. De schuldenaar, net failliet verklaard of toegelaten tot de WSNP met alle stress die dat met zich meebrengt, heeft geen enkele mogelijkheid met eigen middelen de aankomende vier weken in zijn levensonderhoud te voorzien. Hij zal direct geld moeten lenen of zich tot de gemeente voor bijzondere bijstand moeten wenden. De schuldenaar start dus direct met het maken van nieuwe schulden, of moet een beroep doen op overheidsmiddelen.

Weliswaar bieden art. 69 Fw en 317 Fw de mogelijkheid om een bevel van de rechter-commissaris uit te lokken inhoudende dat de curator/bewindvoerder een deel van het creditsaldo buiten de boedel laat. De net gefailleerde schuldenaar/schuldenaar die net is toegelaten tot de WSNP is echter onkundig op dit vlak. Als de minister al van mening is dat schuldenaren bij derdenbeslag onder bank al niet tot actie over gaan, is het begrijpelijk dat schuldenaren in deze positie dat ook niet doen. Hun wereld staat op zijn kop. En zelfs als zij een dergelijk verzoek doen, leidt dat lang niet altijd tot een

¹ Zie prof. mr. F.M.J. Verstijlen in al. 1 van zijn noot onder NJ 2022/38: "Onze hoogste civiele rechter doet wat de wetgever heeft nagelaten: hij 'schept' de mogelijkheid gedurende de toepasselijkheid van de schuldsaneringsregeling met middelen uit de boedel een bestaansminimum te garanderen aan de schuldenaar."

Nederlandse Vereniging van Banken

bevredigende uitkomst. De NVB verwijst naar de gang van zaken die leidde tot de uitspraak van de Hoge Raad van 12 november 2021.² Met dit arrest is weliswaar een kader geschetst. Desalniettemin zit hier voor de bewindvoerder en de rechter-commissaris nog steeds een zelfstandige beoordelingsruimte.

De NVB stelt voor om bij wet te regelen dat het beslagvrij bedrag ook geldt in het geval van faillissement of toelating tot de WSNP.

2. Discrepancie tussen Wetsvoorstel en huidige manier van verwerking van betalingen

In de MvT bij het Wetsvoorstel wordt als toelichting op artikel I onderdeel C (p.5) gesteld:

“Verrekening kan op grond van het voorgestelde lid alleen met vorderingen die in de maand voorafgaand aan het moment van verrekening opeisbaar zijn geworden. Als een bank namelijk eerst de oude openstaande schulden zou verrekenen, kan dit ertoe leiden dat de lopende verplichtingen (ook) niet meer kunnen worden voldaan, hetgeen leidt tot nieuwe of oplopende schulden. Dit zou dan ook gevolgen kunnen hebben voor de (gemeentelijke) schuldhulpverlening. Dit is niet wenselijk.”

Banken leiden hieruit af dat het niet meer mogelijk is om, zoals nu de praktijk is, een verrekend bedrag toe te rekenen aan de oudste openstaande post. Dit is voor kwetsbare klanten een zeer onwenselijke situatie, omdat zij doordat de oudste posten open blijven staan en de klanten in een zodanige achterstand komen dat een BKR-melding moet worden gedaan. Bovendien kunnen klanten hierdoor hun hypotheekrenteaftrek verliezen.

Een voorbeeld:

De heer Jansen heeft een hypotheek bij de bank en betaalt maandelijks zijn lasten. In maand april heeft de heer Jansen netjes betaald, maar in de maand mei staat er onvoldoende geld op de rekening. De bank kan het verschuldigde bedrag daarom niet afschrijven van de rekening. Er ontstaat een achterstand. In de maand juni staat er wel weer voldoende geld op de rekening. De bank verrekent in de maand juni de nota van juni, maar rekent dit administratief toe aan de openstaande vordering van de maand mei. Op deze manier is er geen aflossingsachterstand ontstaan. Dit uitgangspunt komt ook tot uitdrukking in het Algemeen Reglement CKI van het BKR d.d. januari 2021 (artikel 12 lid 1 sub a):

- *“Voldoet een consument niet aan zijn betalingsverplichtingen op grond van een overeenkomst, dan meldt de zakelijke klant dit aan Stichting BKR. Een melding mag pas plaatsvinden als een termijnbedrag zonder toestemming van de zakelijke klant niet is voldaan. Bij de vaststelling van een achterstand worden betalingen van de consument toegerekend aan het oudst vervallen termijnbedrag.”*

Gezien de impact voor klanten op onder andere BKR-registratie en de aftrekbaarheid van de hypotheekrente, is handhaving van de mogelijkheid om af te boeken op de oudste posten juist in het voordeel van de klant en dan met name de klanten waarmee de banken in contact zijn om hun betalingsproblemen op te lossen.

Ook zal de wijziging van de verwerking van openstaande posten bij verrekening, verstreckende gevolgen hebben voor de banken. De banken zullen hiervoor een nieuw (administratief) systeem moeten inrichten om uitvoering te kunnen geven aan het Wetsvoorstel. De banken schatten in dat het inrichten van een nieuwe systeem circa 2 jaar zal duren.

Om de huidige verwerking van openstaande posten mogelijk te blijven maken, stellen de banken daarom voor om het nieuwe lid 9 van artikel 475a RV als volgt te laten luiden:

² HR 12 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1670, en zie ook de bijbehorende conclusie ECLI:NL:PHR:2021:207, r.o. 4.1-4.20.

9. In afwijking van de artikelen 135, eerste lid, onder a, en 140 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, is een bank bevoegd tot verrekening van een geldschuld met een **geldvordering tot maximaal de hoogte van het bedrag waarmee haar geldvordering uiterlijk in de maand voorafgaand aan de verrekening opeisbaar is geworden.**

3. Beslagvrij bedrag alleen van toepassing op consumenten

Op pagina 9 van de Memorie van Toelichting van de wet 'Herziening beslag en executierecht' staat vermeld: "De regeling geldt voor alle natuurlijke personen. Het maakt, in tegenstelling tot bij de beslagvrije voet, geen verschil of iemand een vast inkomen heeft en in dienst is bij een vaste werkgever of dat iemand wisselend inkomsten heeft (zoals een ZZP'er)".

De NVB merkt op dat het ook mogelijk is dat natuurlijke personen samenwerken in personenvennootschappen, zoals de maatschap, vennootschap onder firma en de commanditaire vennootschappen.

In dit kader willen de banken graag benadrukken dat zakelijke creditsaldi niet bestemd zijn om lasten die verband houden met de primaire levensbehoeften te voldoen. Hiervoor heeft de ondernemer een particuliere bankrekening. Mede in verband met de consumentenwetgeving en anti-witwaswetgeving maken banken onderscheid in rekeningen voor consumenten³ en zakelijke betaalrekeningen (voor rechtspersonen en natuurlijke personen handelend in de uitoefening van beroep of bedrijf). Voor particuliere activiteiten is het gebruik van de particuliere rekening verplicht. Voor de zakelijke activiteiten is het gebruik van de zakelijke rekening verplicht. Via een overboeking naar de privé betaalrekening kan de ondernemer zichzelf een uitkering doen (loon/levensonderhoud).

Een ZZP'er - maar ook een maatschap, vof of cv - dient dus zowel een privérekening als een zakelijke betaalrekening te gebruiken. De NVB merkt op dat als de natuurlijke persoon zijn onderneming in een rechtspersoon drijft en deze rechtspersoon geen middelen heeft om salaris uit te keren (bijvoorbeeld vanwege een beslaglegging of onvoldoende behaald rendement) de ondernemer ook niet een overboeking van zijn onderneming naar zijn privérekening kan doen. De zakelijke- en privérekening hoeven overigens niet bij dezelfde bank te worden aangehouden. Het is dan ook in lijn met het doel van het Wetsvoorstel om het beslagvrije bedrag slechts te laten gelden voor de privérekening, omdat dit de rekening betreft waarvan de kosten voor het levensonderhoud worden gedaan. De banken verzoeken om de reikwijdte van het beslagvrije bedrag van 'natuurlijke personen' te beperken tot 'consumenten'.

De banken stellen daarom voor om in artikel 475a lid 5 Rv "een natuurlijk persoon" te vervangen door "een consument als bedoeld in artikel 1.1 van de Wft".

4. Wettelijke uitzondering voor specifieke producten

Het is voor de banken én hun klanten belangrijk dat er een wettelijke uitzondering wordt gemaakt voor tegoeden van een klant die onlosmakelijk verbonden zijn aan producten, zoals bijvoorbeeld de spaarhypotheek en in zekerheid gegeven creditsaldo voor bankgaranties, waarbij het kunnen verrekenen onlosmakelijk onderdeel is van de juridische constructie van het product. Het hanteren van een beslagvrij bedrag bij spaarproducten en garanties zou ertoe kunnen leiden dat de banken hun klanten moeten vragen extra tegoed⁴ aan te houden ter dekking van verplichtingen uit het betreffende spaar- of garantieproduct. Dat is niet in het belang van die klanten.

3 Artikel 1.1. Wft consument: een niet in de uitoefening van zijn bedrijf of beroep handelende natuurlijke persoon aan wie een financiële onderneming een financiële dienst verleent;

4 Banken zullen dan periodiek om een verhoging van het extra aan te houden saldo moeten vragen. Namelijk op die momenten dat de wetgever het beslagvrij bedrag verhoogt. Of op het moment dat de

Nederlandse Vereniging van Banken

Banken verzoeken om een wettelijke uitzondering te maken voor betaal- en spaarrekeningen waaraan specifieke producten zijn gekoppeld. De banken stellen daarom voor om daartoe een nieuw lid 10 aan artikel 475a Rv toe te voegen:

“10. In afwijking van de artikelen 135, eerste lid, onder a, artikel 140 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 475a, lid 5, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, is een bank bevoegd tot verrekening van haar geldvordering met door de bank verschuldigd saldo op een betaal- en spaarrekening, indien zowel de geldvordering als het saldo op de betreffende betaal- en spaarrekening juridisch onlosmakelijk is gekoppeld aan een bankspaarproduct of een bankgarantie.”

5. Beëindigen klantrelatie

Bij het afwickelen van een klantrelatie (op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. (hierna: Wwft) of andere (wettelijke) grondslag) consolideren banken de saldi van verschillende producten. Bijvoorbeeld het negatieve saldo van de betaalrekening wordt voor opheffing aangevuld met een eventueel positief saldo van de spaarrekening.

Uiteraard doen de banken in eerste instantie al het mogelijke om met de klant een betalingsregeling overeen te komen, maar in het uiterste geval, en specifiek wanneer de klant niet reageert op contactverzoeken (veelal mensen met problematische schulden mede vanwege hun beperkte doenvermogen), wordt de klantrelatie beëindigd en de resterende, gesaldeerde vordering overgedragen aan een incassobureau. In die situatie is het consolideren van saldi bij beëindiging van de klantrelatie juist in het belang van de kwetsbare schuldenaar: de overdracht van de vordering naar een incassobureau en daardoor de bijkomende incassokosten, worden minder hoog.

Omdat het verrekenverbod in deze specifieke situatie dus **averechts werkt voor klanten met een problematische schuld**, pleiten de banken ervoor dat de wetgever de salderingsmogelijkheid bij beëindiging van de klantrelatie blijft bestaan door hier een passage aan te wijden in de Memorie van Toelichting.

6. Vaststellen hoogte beslagvrij bedrag

Het vaststellen van de hoogte van een beslagvrij bedrag door banken (buiten beslagsituaties) is onuitvoerbaar, kostbaar en mogelijk in strijd met privacyregelgeving.

Op grond van de huidige tekst van het Wetsvoorstel zullen banken de hoogte van een beslagvrij bedrag moeten vaststellen, wanneer zij een schuld aan de klant (natuurlijk persoon) willen verrekenen met een vordering. In een beslagsituatie wordt de hoogte van het beslagvrij bedrag vastgesteld door de deurwaarder.⁵

Buiten een beslagsituatie is het vaststellen van de hoogte van het beslagvrij bedrag voor de banken zo goed als onuitvoerbaar. Banken dienen immers daarvoor de burgerlijke staat en de samenstelling van de huishouding van haar klanten te kennen. Aan banken is echter geen wettelijke bevoegdheid toegekend om de polis administratie van het UWV te raadplegen én banken hebben geen toegang tot de Basisregistratie Personen.⁶ De banken zouden dan op een andere wijze de persoonlijke levenssituatie van iedere individuele klant en gezinsleden moeten vaststellen én up-to-date houden. Dit is kostbaar, arbeidsintensief en mogelijk in strijd met de privacyregelgeving, omdat een verwerkingsgrond ontbreekt. Immers de bank heeft voor het verwerken van gegevens over de

klant gaat samenwonen of kinderen krijgt. En vice versa, verlagen na een scheiding of indien een kind het huis uit gaat.

⁵ Uit de praktijk blijkt dat deurwaarders dat op basis van deze regeling niet altijd kunnen. Zij hanteren dan het bedrag van art. 475da lid 1 sub a Rv, en passen dat eventueel aan indien de schuldenaar zich beklagt bij de deurwaarder.

⁶ Nog daargelaten dat deze bronnen niet altijd informatie geven over de samenstelling van de huishouding van de schuldenaar.

persoonlijke levenssituatie geen wettelijke grondslag, er is daarvoor geen voorafgaande toestemming van de klant en/of zijn gezinsleden en er is hierbij geen sprake van "het uitvoeren van de overeenkomst tussen klant en bank". Wat resteert is het wettelijk vereiste van een gerechtvaardigd belang waarbij het de vraag is of het belang dat hier speelt überhaupt kwalificeert als een belang van de banken dat inbreuk op privacy van de betrokkene(n) rechtvaardigt.

De banken lijken in dit soort situaties, mede om schending van privacyregels te voorkomen, genoodzaakt om onder zichzelf beslag te leggen ten laste van de klant (eigenbeslag op grond van 479h Rv). Op die manier kunnen de banken via de deurwaarder de hoogte van het beslagvrij bedrag achterhalen. Dit is echter niet wenselijk omdat het zal leiden tot hogere kosten voor de schuldenaar.

De banken verzoeken daarom graag - voor het geval zij een schuld aan de klant (natuurlijk persoon) willen verrekenen met een vordering (buiten beslagsituaties) - om in het Wetsvoorstel te borgen dat banken vooraf duidelijkheid hebben over de hoogte van het beslagvrij bedrag zonder dat zij daar zelf nader onderzoek naar hoeven te doen, bijvoorbeeld door één beslagvrij bedrag vast te stellen.

7. Informeren van de klant achteraf leidt tot uitvoeringsproblemen

Zowel de huidige als voorgestelde regeling (van art. 475aa sub b Rv) brengen niet de door de wetgever (en banken) gewenste vermindering van kosten met zich mee.⁷ De regeling geeft de deurwaarder immers geen informatie waar de deurwaarder op kan vertrouwen. Gelden zijn binnen enkele tellen overgeboekt. Een bank kan verrekenen en heeft een openbaar pandrecht op het creditsaldo. Een positief antwoord van de bank betekent dus niet dat de beslaglegging succesvol zal zijn. En omgekeerd natuurlijk. Wel brengt ieder verzoek (de vier grootbanken hebben sinds de inwerkingtreding van dit artikel al meer dan **400.000** verzoeken ontvangen) veel kosten⁸⁹ en risico's met zich mee. Daarnaast is deze regeling vanwege de verplichtingen die de AVG voor de banken met zich meebrengen zeer moeilijk uitvoerbaar. De NVB wijst de wetgever graag op de praktische gevolgen van deze regeling:

De bank moet handmatig:

1. administreren welke verzoeken zij ontvangt (er is geen maximumperiode in de wet opgenomen waarna de bank de klant niet meer hoeft te informeren). In lang niet alle gevallen volgt een beslag vlak na het verzoek. Vanuit de AVG moet de bank zo min en kort mogelijk persoonsgegevens bewaren, anderzijds brengt deze verplichting met zich mee dat de bank deze persoonsgegevens gedurende langere tijd zou moeten bewaren);
2. bij ieder derdenbeslag¹⁰ controleren of die deurwaarder ooit een verzoek heeft gedaan; als er een verzoek is gedaan, én er is beslag gelegd, de klant over het verzoek informeren.

De toegevoegde waarde van het informeren is nihil:

1. de klant wordt alleen geïnformeerd als er beslag is gelegd: de beslagene heeft enkel wat aan deze informatie indien verkeerd verklaard is. De bank heeft verklaard dat er een tegoed werd aangehouden, terwijl dat niet het geval was. Maar dan treft het beslag geen doel. De klant lijdt geen schade;
2. niet-klanten mogen volgens de regeling niet worden geïnformeerd, er zal immers geen beslag volgen. Het belang van de plicht om te informeren is dus discutabel;
3. klanten waarbij geen beslag volgt worden niet geïnformeerd. Ook hier kan dus worden afgevraagd hoe belangrijk de wetgever het informeren van schuldenaren vindt, nu ook deze schuldenaren niet hoeven te worden geïnformeerd.

⁷ Kamerstukken II, 2018/19 35225, nr. 3

⁸ Het verzoek om rekeninginformatie als verdienmodel (schuldingo.nl)

⁹ Detail 2021D46585 | Tweede Kamer der Staten-Generaal

¹⁰ De vier groot banken ontvangen op jaarbasis gezamenlijk ca. 200.000 derdenbeslagen

De banken verzoeken dan ook om de verplichting om klanten achteraf te informeren over informatieverzoeken te laten vervallen in het Wetsvoorstel.

De banken zien wel toekomst in een wettelijke grondslag voor een systeem waarin de deurwaarder elektronisch via een bepaald portaal een saldoverzoek doet. Banken zouden dit verzoek dan automatisch moeten kunnen uitlezen en automatisch een antwoord kunnen terugsturen via hetzelfde portaal. De deurwaarder zou het antwoord van de bank dan automatisch kunnen verwerken. Naar mening van de NVB wordt het beslagrecht hier pas goedkoper, sneller en effectiever door.

8. Uitvoeringsproblemen bij het hanteren van het beslagvrije bedrag bij meerdere binnen een maand opvolgende beslagen

Het Wetsvoorstel beoogt de regels ten aanzien van het beslagvrije bedrag te verduidelijken. De banken zijn van mening dat het hanteren van een beslagvrij bedrag per maand tot veel uitvoeringsproblemen leiden. Een sterk vereenvoudigd voorbeeld uit de praktijk maakt de ingewikkeldheid van de regeling en de daaruit voortvloeiende problemen duidelijk. Onderaan doen de banken daarom een voorstel om de wet hierop aan te passen.

Voorbeeld:

De heer en mevrouw Jansen voeren samen een huishouding. Beiden hebben een bankrekening bij dezelfde bank. De bank weet niet dat de heer en mevrouw Jansen een gezamenlijke huishouding voeren. Er wordt gedurende de 'maand' meermaals beslag gelegd. Bij mensen met financiële problemen is dat niet opzienbarend. Er zijn vaak meer schuldeisers in het spel. Het (sterk) vereenvoudigde bankafschrift van de heer Jansen ziet er als volgt uit:

		Beginsaldo	600	Saldo na mutatie
21-4	Winkel	Af	50	550
23-4	Abonnement	Af	75	475
24-4	Salaris	Bij	1200	1675
24-4	Opname contant	Af	300	1375
25-4	Lening woonhuis	Af	600	775
25-4	Bijdrage lening woonhuis	Bij	300	1075
29-9	Storting contant	Bij	100	1175
30-4	Winkel	Af	250	925
10-5	Motorrijtuigenbelasting	Af	160	765
12-5	Voorlopige teruggave IB	Bij	350	1115
14-5	Winkel	Af	150	
		Eindsaldo	965	

Nederlandse Vereniging van Banken

Het bankafschrift van mevrouw Jansen ziet er die periode als volgt uit. Voor de goede orde, mevrouw Jansen beschikt over een roodstaan faciliteit. Op 21 april staat mevrouw Jansen € 500,00 rood.

		Beginsaldo	-500	Saldo na mutatie
21-4	Winkel	Af	200	- 700
23-4	Winkel	Af	200	- 900
24-4	Salaris	Bij	2500	1600
24-4	Energie	Af	350	1250
25-4	Bijdrage lening woonhuis	Af	300	950
29-9	Retourpinnen	Bij	85	1035
30-4	Winkel	Af	120	915
10-5	Motorrijtuigenbelasting	Af	225	690
12-5	Voorlopige teruggave IB	Bij	125	815
14-5	Winkel	Af	200	
		Eindsaldo	615	

Beslag 1

Op 22 april wordt er ten laste van de heer Jansen beslag gelegd. De maand voor de heer én mevrouw Jansen bij deze bank begint dus op deze dag te lopen.¹¹ Het beslagvrij bedrag van de heer en mevrouw Jansen bedraagt € 2.236,89 (art. 475da lid 1 sub c Rv). Het saldo van de heer Jansen bedraagt € 550,00. Het beslag treft dus geen doel.

Bij een (1) gelegd beslag is de situatie overzichtelijk en helder.

Beslag 2

Maar dat verandert indien er een opvolgend beslag wordt gelegd.

Op 13 mei bedraagt het saldo van de heer Jansen bij deze bank € 1.115,00. Er wordt weer beslag gelegd ten laste van de heer Jansen bij deze bank. De eerste en meest eenvoudige gedachte is dat dit beslag geen doel treft. € 1.115,00 is immers lager dan het beslagvrij bedrag van € 2.236,89.

Als de mutaties op de bankrekening worden geanalyseerd, wordt duidelijk dat er in deze maand € 1.950,00 is bijgeschreven. De heer Jansen heeft dus € 550,00 (het beginsaldo van de maand) plus € 1.950,00 is € 2.500,00 tot zijn beschikking gehad om in zijn levensonderhoud te voorzien.

De bank moet dus wel degelijk een deel van het saldo van 13 mei blokkeren voor die beslaglegger. Namelijk € 2.500,00 - € 2.236,89 = € 263,11. In voorbeeld drie (3) waar ook het beslag ten laste van mevrouw Jansen aan de orde komt zien we dat zelfs dit onjuist is. Dit is het bedrag dat de heer Jansen boven zijn beslagvrij bedrag ter beschikking had op het moment van de tweede beslaglegging die maand. De heer Jansen heeft op 13 mei dus slechts de beschikking over € 1.115,00 - € 263,11 = € 851,89.

¹¹ Overigens is dit nog onduidelijk in het Wetsvoorstel: begon de maand niet al te lopen op 24 maart, de dag dat de bank de lasten voor de lening met het creditsaldo van mevrouw Jansen verrekende? Of begint een maand alleen maar als er een beslaglegging plaats vindt?

Nederlandse Vereniging van Banken

Dit sterk vereenvoudigde voorbeeld van één persoon met één bankrekening bij een bank maakt duidelijk dat de regeling erg ingewikkeld is. Banken worden geacht bij te houden in hoeverre het beslagvrij bedrag door de beslagene wordt benut gedurende de maand, om vast te kunnen stellen in hoeverre een opvolgend beslag doel treft. Het kost banken veel tijd om deze analyse te maken en het risico op fouten is groot.

Beslag 3

Stel dat in bovenstaand voorbeeld nu ook beslag wordt gelegd ten laste van mevrouw Jansen. En wel op 26 april. Het saldo op haar bankrekening bedraagt dan € 950,00. De eerste gedachte is dat ook dit beslag geen doel treft. € 950,00 is immers minder dan € 2.236,89. Dat klopt niet.

De bank zal moeten weten dat de heer Jansen en mevrouw Jansen een gezamenlijke huishouding voeren om het juiste bedrag uit te rekenen dat onder het beslag valt. In de praktijk is dit, zeker bij samenwonen zonder gezamenlijke bankrekening, vaak niet bekend. De berekening die nu gemaakt moet worden is nog ingewikkelder dan bij de situatie dat alleen ten laste van de heer Jansen beslag werd gelegd.

Het beginsaldo bij aanvang van de maand van de heer Jansen is € 550,00. Er is € 1.200,00 aan salaris van de heer Jansen en € 2.500,00 aan salaris van mevrouw Jansen bijgeschreven. Verder is er € 300,00 van mevrouw Jansen aan de heer Jansen als bijdrage aan de woonhuis lening bijgeschreven. Zij hadden in deze maand dus op 26 april de beschikking over € 4.550,00. Dit is meer dan het beslagvrij bedrag. De vraag die de bank zich moet stellen is hoeveel van het beslagvrij bedrag de heer en mevrouw Jansen al hebben uitgegeven op 26 april? Dat zijn de volgende uitgaven geweest:

De heer Jansen				Saldo na mutatie
23-4	Abonnement	Af	75	475
24-4	Opname contant	Af	300	1375
25-4	Lening woonhuis	Af	600	775
		Totaal	975	

Mevrouw Jansen				Saldo na mutatie
23-4	Winkel	Af	200	- 900
24-4	Betaling aan bank (debetstand)	Af	900	1600
24-4	Energie	Af	350	1250
25-4	Bijdrage lening woonhuis	Af	300	950
		Totaal	1.750	

De heer en mevrouw Jansen hebben hun volledige beslagvrij bedrag volledig benut (€ 975,00 + € 1.750,00 = € 2.725,00). Het volledige saldo van mevrouw Jansen op 26 april ad € 950,00 valt dus onder het beslag dat ten laste van haar is gelegd. De aanname dat € 950,00 onder haar beslagvrij bedrag ligt en het beslag geen doel treft is dus onjuist. Dat blijkt uit de ingewikkelde berekening die hierboven is beschreven.

Nederlandse Vereniging van Banken

Nu de volledige analyse tot het tweede beslag gedurende de maand is gemaakt, moet ook worden geconcludeerd dat het beslag dat ten laste van meneer Jansen op 13 mei is gelegd (het derde beslag gedurende de maand) dus niet voor € 263,11 doel treft, maar voor het gehele saldo van de heer

Jansen, zijnde € 1.115,00. Tussen het tweede en het derde beslag is immers nog € 1.675,00 door de heer en mevrouw Jansen uitgegeven. Het resterende beslagvrij bedrag bedroeg ten tijde van beslag twee € 411,89. Dat bedrag is door de uitgaven van € 1.675,00 volledig opgesoupeerd. Er was ten tijde van het derde beslag op 13 mei dus geen beslagvrij bedrag meer. Een bank kan door de beslaglegger, ondanks dat de bank het beslagen saldo aan de klant ter beschikking heeft gesteld (ervan uitgaande dat dit onder het beslagvrij bedrag viel) toch op afdracht van het opgenomen bedrag worden aangesproken.

Er zijn nog enkele varianten denkbaar die de situatie nog meer compliceren. Te denken valt daarbij aan de situatie dat samenlevende partners aan elkaar bedragen overmaken. Hoe moeten deze betalingen worden meegenomen in de analyse van de bank? Er zijn zelfs situaties denkbaar waarbij de bank als derde-beslagene zelf eigen keuzes moet maken. Denk aan de situatie dat er nog wel ruimte in het beslagvrij bedrag is bij een latere beslaglegging die maand. De bank moet dan een keuze maken hoe het resterend beslagvrij bedrag onder de schuldenaren wordt verdeeld, en welk beslag dus mogelijk wel, en welke niet doel treft. Daar is natuurlijk altijd minstens een beslaglegger het mee oneens. Dat zou niet zo moeten zijn, want de derde-beslagene zou slechts het beslagexploot hoeven te volgen.

De NVB merkt op dat over dit onderwerp eerder Kamervragen zijn gesteld. De minister antwoordde daarop dat een analyse van de bankrekening niet nodig is.^{12,13} Uit bovenstaande voorbeelden blijkt dat dat in de praktijk wel nodig kan zijn om een juiste verklaring over het gelegd beslag af te leggen. De minister meende verder dat het beslagvrij bedrag op een (nieuw te openen?) bankrekening zou kunnen worden geplaatst. Buiten het feit om dat het openen van een bankrekening (vanwege het ontbreken van een overeenkomst met de klant daartoe, verplichtingen uit de Wwft en interne processen) niet makkelijk kan geschieden, maken bovenstaande voorbeelden duidelijk dat ook het openen van een nieuwe bankrekening (of het separeren van gelden elders) geen oplossing is.

De NVB pleit er voor daarom de zinsnede 'gedurende een (kalender)maand' weg te laten uit artikel 475a lid 5 Rv van het uiteindelijke Wetsvoorstel, waardoor het beslagvrije bedrag per gelegd beslag zal gelden. Het geeft de kwetsbare klant meer financiële ruimte en is voor de bank beter uitvoerbaar.

Schuldeisers zullen hierdoor niet te zeer in hun rechten worden gekort: immers over het algemeen is het inkomen van een persoon met problematische schulden niet zodanig hoog dat een tweede beslag wel doel zal treffen.

Tot slot geeft de NVB mee dat zij inschat dat de banken dit Wetsvoorstel in minimaal 1 jaar zal kunnen implementeren vanaf het moment dat deze aangenomen is door de Eerste Kamer, mits de punten hierboven in de verzamelwet verwerkt worden. Wanneer de door de NVB geplaatste kanttekeningen niet opgelost worden dan zou dat als gevolg hebben dat banken materiele wijzigingen moeten doorvoeren in hun bedrijfssystemen. Dit heeft als gevolg dat een haalbare de implementatietermijn enkele jaren zal zijn met de bijbehorende hoge kosten van enkele tientallen miljoenen euro's.

Contactinformatie

Henriette de Bordes

Legal Counsel

Bordes@nvb.nl

¹² Kamerstukken II 2018/2019, 35255, nr.6 p.11

¹³ Prof. mr. B.A. Schuijling maakt hieruit ook op dat het bestanddeel 'gedurende een kalendermaand' geen toegevoegde waarde heeft. Zie Prof. mr. B.A. Schuijling, p. 121, Het vernieuwde bankbeslag in Geld in beweging: actualiteiten geld en betalingsverkeer, onder redactie van prof. mr. B. Bierens en prof. mr. drs. F.E.J. Beekhoven, Onderzoekscentrum Onderneming & Recht, Nijmegen